MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI

MAGISTRAT DR. PAUL COPPINI

Seduta ta' l-4 ta' Dicembru, 2007

Citazzjoni Numru. 8/1995/1

Paul Mizzi

vs

Anton F.Attard

Il-Qorti,

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-attur, wara li ppremetta:

Illi permezz ta' artikolu stampat miktub mill-attur intestat "Iċ-Ċimiterju tal-Matriċi u s-sofiżmi" li deher fil-ħarġa tal-ġurnal "Il-Mument" tal-wieħed u tletin (31) ta' Lulju tal-elf disa' mija u erba u disgħin (1994) f'paġna tnejn u għoxrin (22) li kopja tiegħu qed tiġi hasn annessa u mmarkata bħala dokument A, il-konvenut fil-kuntest kollu u fl-interezza tal-imsemmi artikolu ta' malafama lill-attur billi attribwielu fatti determinati fl-iskop li joffendi l-unur u l-fama tal-istess u bl-iskop li jwaqqgħu għar-redikolu u

għad-disprezz tal-pubbliku u bl-iskop illi jtellef jew jnaqqas ir-reputazzjonit al-attur u dan bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu mitejn u tmienja u erbgħin (248) tal-Liġijiet ta' Malta – Att dwar l-Istampa 1974.

Talab lill-konvenut jgħid għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. tiddikjara li l-artikolu stampat li deher fil-ħarġa ta' "Il-Mument" tal-wieħed u tletin (31) ta' Lulju tal-elf disa' mija u erbgħa u disgħin (1994) fuq imsemmi u riprodott fid-dokument A hawn esebit jikkostitwixxi malafama fil-konfront tal-attur.

2. Tiddikjara li l-konvenut hu ħati li ta' malafama lill-attur kif fuq imsemmi.

3. Tillikwida l-kumpens dovut lill-attur in linea ta' danni f'somma li ma teċċedix l-elf lira Maltija (Lm1000) minnu sofferti in segwitu għal dina l-malafama.

4. Tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur l-ammont hekk likwidat kif fuq imsemmi.

Bl-ispejjeż u bl-interess legali.

Bl-inġunzjoni tal-konvenut għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-attur kkonfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut li biha eċċepixxa illi:

1. In linea preliminari illi l-attur ma jistax jipproċedi permezz ta' din il-kawża qabel ma jkun ħallas interament l-ispejjeż u drittijiet ġudizzjarji inkorsi mill-esponenti sabiex jikkontesta l-kawża fl-istess ismijiet "Citaz. Nru. 1072/1994 GMA" istitwita quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, liema kawża ġiet sussegwentement irtirata mill-attur;

2. Illi wkoll in linea preliminari, iżda mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-eċċipjenti filwaqt illi jieħu r-responsabbilita' kollha ta' kwalunkwe malafama illi tista' tirriżulta bl-artikolu ċitat mill-attur qiegħed jiddikjara illi b'difiża tiegħu huwa jrid jipprova l-verita' tal-fatti attribwiti minnu lill-parti offiża, stante illi l-attur abitwalment jeżerċita professjoni, arti jew sengħa u l-fatti attribwiti lilu huma dwar l-eżerċizzju ta' dik il-professjoni, arti jew sengħa.

3. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenut maħlufa minnu.

Rat il-verbal tagħha tas-26 ta' Gunju 2007 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda prodotti u d-dokumenti esebiti.

Ikkunsidrat:

Il-kawza hija waħda taħt l-artikolu 28 ta' l-Att dwar l-Istampa (Kap.248) għall-likwidazzjoni tal-kumpens dovut lill-attur, in linea ta' danni kkaġunati minħabba allegata malafama li saret lilu bl-artiklu ntitolat "**Ic-Cimiterju tal-matriċi u s-sofiżmi**" ppublikat f'paġna 22 tal-gażżetta "Il-Mument" tal-31 ta' Lulju 1994.[1] Mid-depożizzjoni ta' l-attur, jidher illi huwa ħassu l-aktar offiż bl-ewwel parti ta' dan l-artikolu fejn il-konvenut sostna illi:

"*Il-kitba ta' Pawlu Mizzi tingħaraf mill-ewwel, sew jekk meta jikteb b'ismu, kif ukoll jekk jużgħa ismijiet oħra jew psewdonimi, għax tkun miżgħuda bis-sofiżmi. Hekk ukoll jinqabad min jikkopja mill-kitbiet tiegħu.*

[1] Dok. A anness maċ-ċitazzjoni

Karatteristiċi oħra tal-kitba 'storika' ta' Pawlu Mizzi (minbarra li jikkopja) huma dawn:

(a) Jaqla' espressjonijiet jew sentenzi minn kuntest u jużahom f'kuntest totalment differenti biex mingħalieh iservuh ta' 'prova'.

(b) Meta jikkwota mid-dokumenti ma jgħidx il-verita' kollha.

(c) Jgħawweġ il-fatti u għalih il-verita' storika tfisser biss dak li jaqbel lilu.

(d) Jifhem ħażin, u allura juri li hu defiċjenti fit-tagħlim tax-xjenzi, u b'hekk jimla' kitbietu bl-iżbalji.

(e) *Meta ma jsibx argumenti sodi biex jipprova t-tezi tiegħu, jipprova jasal billi jagħmel minn kollox biex ikisser u jżarma lil ħaddieħo*r." [2]

L-eċċezzjoni ta' natura preliminari mogħtija mill-konvenut, ġiet irtirata permezz ta' verbal tal-legali tiegħu fl-udjenza ta' l-20 ta' Jannar 1998.[3] Fil-mertu, jiddefendi ruħu bl-eċċezzjoni tal-verita' tal-fatti. Min iressaq eċċezzjoni bħal din, jieħu r-responsabilita' kollha tal-malafama u jiddefendi ruħu billi jsostni li dak li ġie miktub u ppubblikat minnu jikkonsisti f'verita' u allura m'għandux jiġi ċċensurat. A tenur ta' l-artikolu 12 ta' l-Att imsemmi, sabiex tittieħed difiża simili, jeħtieġ li:

1. il-konvenut jiddikjara li jkun qed jieħu din id-difiża fl-istadji preliminari tal-proċeduri;

2. l-attur ikun wieħed mill-persuni ndikati f'dak l-artikolu; u

3. Id-dikjarazzjonijiet malafamanti jkunu dwar il-kariga tiegħu riżultanti mill-istess artikolu.

---

[2] ara xhieda ta' l-attur a fol. 35 tal-proċess
[3] a fol. 26 .

Kif ġie mfisser mill-Qrati tagħna : "*Il-liġi ta' l-istampa tammetti lill-imputat li jipprova l-verita' tal-fatti minnu attribwiti lill-persuna offiża fil-każ li l-offiż jeżerċita professjoni, arti jew sengħa u l-fattijiet attribwiti lilu huma dwar l-eżerċizzju ta' dik il-professjoni, arti jew sengħa u fil-każ li jkollu l-kariga ta' interess pubbliku u ġenerali*." [4]

Fil-każ in eżami, jidher illi jeżistu ċ-ċirkostanzi li jagħmluha possibbli għall-konvenut illi jressaq l-hekk imsejjħa "***exceptio veritatis***". Dan għaliex :

1. din l-eċċezzjoni ressaqha proprju fin-nota ta' l-eċċezzjonijiet tiegħu;

2. qajjimha kontra l-attur li, għalkemm iddikjara li l-professjoni tiegħu hija ta' pubblikatur, jirriżulta illi huwa wkoll riċerkatur u kittieb dwar l-istorja ta' pajjiżna; u

3. Id-dikjarazzjonijiet mertu tal-kawża saru proprju b'risposta għal dak li l-attur kien kiteb f'diversi ġurnali lokali.[5]

Dwar il-grad ta' prova rikjesta f'każijiet simili, ġie spjegat illi: "… *meta l-konvenut jallega l-prova tal-verita' tal-fatti, allura l-pożizzjoni tinverti ruħha, 'pro tempore' u hu jsir akkużatur privat u l-kwerelant ikun qisu fil-pożizzjoni ta' akkużat. Intqal ukoll illi l-prova miġjuba mill-konvenut f'dan ir-rigward għandha tkun talment konklussiva daqs li kieku l-kwerelant kien qed jiġi proċessat għal dawk l-imputazzjonijiet li saru kontra tiegħu mill-kwerelat*." [6]

Tressqu diversi xhieda, sew mill-attur biex juri kif kien ġie malafamat, kif ukoll mill-konvenut biex jipprova l-verita' ta' dak li kien allega fl-artikolu in kwistjoni. Ġara pero' illi fin-nota ta' l-osservazzjonijiet tiegħu, l-attur għamel referenza għal apoloġija pubblika li kien għamel fil-kors tas-smiegħ tal-kawża il-konvenut in konnessjoni ma' dak li kien kiteb

[4] Appell Kriminali : Pulizija vs Joseph Bonnici : 21.07.1947 .
[5] ara l-cuttings mill-gażżetti esebiti sew mill-attur, kif ukoll mill-konvenut
[6] Appell : Amabile Cauchi MLA vs Ganni Attard : 5.02.1955 .

fl-artikolu *de quo*.[7] Infatti, kif jirriżulta mid-dokument li ġie anness ma' n-nota responsiva tal-konvenut, li qed jiġi ammess in vista tal-fatt li kien l-attur stess li semma dan l-inċident f'dak l-istadju tal-proċeduri, din l-apoloġija kienet ġiet pubblikata fil paġna 29 tal-ħarġa tal-gażżetta "il-Mument" tat-12 ta' Mejju 1996.[8] F'ċirkostanzi pjuttost simili fejn l-attur kien ħarrek lill-konvenut għall-malafama, wara li saret apoloġija pubblika li ġiet stampata bl-istess prominenza ta' l-artikolu nġurjuż, bi ftehim ma' l-istess attur, il-Qorti ċaħdet it-talba ta' l-istess attur għad-danni kkawżati b'din il-malafama, wara li ċċitat mill-ktieb Media Law ta' l-awtur Peter Carey fis-sens illi : " *The party accepting the offer may not bring (**or continue where already commenced**)*[9] *an action in defamation in relation to the publication to which the offer relates … If an offer of amends is accepted by the aggrieved party then no further action in libel or slander can be taken by that party against the person who made the offer*." [10]

Ġialadarba għalhekk, kif jammetti l-istess attur fin-nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu, kienet saret transazzjoni f'dan ir-rigward bejn il-kontendenti, li wasslet lill-konvenut biex jiddikjara pubblikament li "… *hu b'ebda mod u manjera ma ried iħammeġ isem is-sur Paul Mizzi u joffendilu l-unur tiegħu*", u rtira l-kliem malafamanti u talab skuża għal tali dikjarazzjoni,[11] din l-apoloġija ma kellhiex isservi biss sabiex tiġi rtirata l-kwerela fil-proċeduri kriminali li kienu ttieħdu kontra l-istess konvenut mill-attur, imma wkoll sabiex jinqatgħu darba għal dejjem il-kwistjonijiet pendenti in konnessjoni ma' l-artikolu li bih l-attur ħassu libellat. Altrimenti l-konvenut ikun biss qed jitfa' l-ħtija fuqu nnifsu a vantaġġ ta' l-attur li, kif appuntu ġara fil-każ in eżami, jittenta mbagħad juża l-istess apoloġija bħala prova a favur tiegħu fil-kawża ċivili.

Billi għalhekk, u in vista tal-pubblikazzjoni ta' l-apoloġija mill-konvenut, dawn il-proċeduri suppost li kellhom jiġu

---

[7] a fol. 163 tal-proċess.
[8] ara dokument A a fol. 180 .
[9] enfasi ta' din il-Qorti .
[10] Prim'Awla : Avukat Dr. Anthony P. Farrugia vs Perit Arkitett Michael falzon noe. et: 28.11.2001 .
[11] ara stqarrija tat-12.05.1996 a fol. 180 .

terminati wkoll, it-talba għad-danni relatata kif inhi ma' l-istess każ li dwaru saret dik l-apoloġija, ma tistax issa tirnexxi.

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi l-kawża billi tiċħad it-talbiet attriċi, b'dana pero' illi fiċ-ċirkostanzi tal-każ u tenut kont li l-apoloġija tal-konvenut saret xi ftit taż-żmien wara li kienet ġia ġiet intavolata din il-kawża, l-ispejjeż relattivi għandhom jiġu ssoportati kwantu għal terz (1/3) mill-attur u żewġ terzi (2/3) mill-konvenut.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------